

LLENGUATGE I COMUNICACIÓ EN PERSONES AMB AUTISME DE GRAU I

PERFIL D' HABILITATS I DIFICULTATS LINGÜÍSTIQUES I COMUNICATIVES

Els aspectes més compromesos són la semàntica i la pragmàtica

Tot i la gran heterogeneïtat que mostren les persones amb TEA en les seues formes de comunicació i en les seues competències lingüístiques, totes comparteixen característiques que formen part de la definició del TEA.

La principal dificultat comunicativa de les persones amb TEA de grau 1, es troba en l'ús social del llenguatge. Aquest ús del llenguatge requereix saber llegir el context on es desenvolupen les interaccions comunicatives i tindre en compte multitud de factors com la familiaritat amb l'interlocutor, el tipus de missatge, els sentiments implicats o les conseqüències que se'n deriven. Mostren dificultats en la comunicació no verbal tant expressiva com comprensiva, en aspectes que regulen la interacció social com l'ús adequat de la mirada, l'ús de gestos, somriure, pautes d'atenció conjunta, etc. Peter Vermeulen ho defineix com la ceguesa del context:

<https://www.youtube.com/watch?v=Joa5q-hJ0ag>

El seu llenguatge és més rígid i lineal i la interpretació que en fan pot ser totalment literal, sense comprendre ironies, dobles sentits, frases fetes o dites. Aquest fet està relacionada amb les dificultats que tenen per extraure la idea principal i el sentit global d'un pensament o d'una expressió.

A més, poden tindre un llenguatge molt formal que usen en qualsevol context, sense adequar-lo a les característiques de la situació comunicativa ni al context. Aquest fet, de vegades és mal interpretat pels seus iguals. El mateix ocorre amb el to de la veu i la prosòdia, que no sempre acompanya el missatge que es vol transmetre, ni tampoc entenen la càrrega emocional que pot haver en el missatge dels altres, pel que es perden molta informació implícita en els actes comunicatius..

Tot aquest aprenentatge que es realitza de manera natural i innata en la majoria de la població, caldrà fer-lo explícit per a que les persones amb TEA ho puguin aprendre. Haurem de tindre en compte que les persones amb TEA mostren un taxa significativament menor d'actes comunicatius que les persones amb desenvolupament neurotípic (Paul i Wilson, 2009), és a dir, tenen menys intenció o iniciativa per a implicar els altres en intercanvis comunicatius.

SEMÀNTICA

- Dificultats per atorgar significacions adequades per l'alt grau de capacitat analítica que exigeixen.
- Dificultat per assignar significats figurats, desfer ambigüitats o aprendre accepcions múltiples.
- Podem trobar un ús idiosincràtic i original de les paraules, que seria un dels aspectes creatius més amables i genuïns.

PRAGMÀTICA

- Dificultats en el control dels torns durant la conversa.
- Freqüentment trenquen les normes sociocomunicatives d'acceptabilitat i cortesia de les comunicacions.

És la capacitat per comprendre i usar el llenguatge en contextos sociocomunicatius.	<ul style="list-style-type: none"> • Dificultats per distingir la informació que l'oient coneix de la desconeguda. 	
	CONVERSES RECÍPROQUES	<ul style="list-style-type: none"> • Els diàlegs presenten un patró de conversa que sol ser unidireccional, egocèntric i amb dificultats per canviar de tema i per extreure'n conclusions. • Necessiten aprendre quins són els moments de transició en una conversa, és a dir, aprendre claus sintàctiques, semàntiques i sobretot prosòdiques i visuals que els indiquen que la intervenció del parlant finalitza i per tant s'està cedint el torn de conversa. Si no es capten aquestes senyals, poden interrompre, parlen alhora que els altres i monopolitzen les converses, sovint amb excessiva verbositat que no deixa espai per a la pressa de torns i la participació de l'interlocutor. • Tendència a no respectar el tema conversacional. Poden iniciar i continuar una conversa utilitzant preguntes que no solen estar relacionades amb el tema que s'està tractant, o poden repetir preguntes quan ja han obtingut respostes.
	ESTIL COMUNICATIU	<ul style="list-style-type: none"> • En l'adolescència, el seu llenguatge es torna pedant, excessivament formal i precís, amb un vocabulari ric i sofisticat en situacions en què seria més adequat un registre més col·loquial. • Les seves intervencions en les converses solen ser curtes. • Poden deixar torns buits i pauses llargues o pel contrari també podem trobar persones amb una hiperverbalitat incansable, que s'ha arribat a relacionar amb els diferents nivells d'ansietat que poden experimentar.

	COMUNICACIÓ REFERENCIAL	<ul style="list-style-type: none"> • Quan actuen com a emissors proporcionen els missatges inicials insuficients, ambigus, erronis o incomplets. • Com a oients , no solen fer preguntes de clarificació ni seleccionen adequadament el referent.
	NARRACIONS	<ul style="list-style-type: none"> • Narrar requereix habilitats de planificació i formulació immediata per compartir esdeveniments i experiències. Les seues narracions poden ser menys coherents en estructura temporal i causal, i poden no donar un sentit global al que es vol expressar.
	LLENGUATGE FIGURATIU	<ul style="list-style-type: none"> • Sovint tenen una comprensió molt literal del llenguatge, cosa que els dificulta identificar el coneixement compartit que es troba implícit en les converses. • Presenten dificultats per comprendre metàfores, inferències, doble sentits, sarcasme, ironia, refranys, unitats fraseològiques idiomàtiques, proverbis, frases fetes, bromes basades en jocs de paraules o subtileza verbals i altres jocs lingüístics.
	INFERÈNCIES I SUPOSICIONS	<ul style="list-style-type: none"> • Dificultats per fer pressuposicions, assumpcions i inferències i per trobar la intenció subjacent en la comunicació. En la comunicació hi ha unes expectatives i un coneixement compartit entre els interlocutors que les persones amb TEA poden no trobar, ja que implica tindre consciència de les regles socials i saber posar-se en el lloc dels altres. • Per poder fer inferències, la persona ha de fer judicis sobre el món físic basant-se no només en les propietats que percep, sinó tenint en compte la informació que pot no ser present en aquell moment. En paraules de Peter Vermeuler, hi ha una ceguesa del

		context
PROSODIA	<ul style="list-style-type: none"> • Fa referència a elements com l'entonació vocal, l'accent, els temps, la modulació i el ritme. • La velocitat de discurs pot ser insòlita i hi pot haver una pobra modulació del volum. • El llenguatge corporal en les expressions facials que mostren poden semblar estranys. 	

PUNTS FORTS, PUNTS FEBLES I ESTRATÈGIES	
	
PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> • Converses amb contingut teòric d'alt nivell, especialment si són del seu interès. • Vocabulari ampli, tècnic, especialitzat i en ocasions erudit o enciclopèdic sobre alguns temes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Converses que tendeixen a ser lacòniques, breus, literals. • Són conscients de la dificultat per trobar temes de conversa. • Dificultats per iniciar les converses, per introduir un tema nou, per diferenciar la informació nova de la ja

- Gust per jocs de paraules enginyosos.
- Atenció als detalls de la conversa.
- Punts de vista originals sobre certs temes.
- Memòria excepcional per als temes del seu interès.
- Coherents i persistents en la seva línia de pensament.
- En ocasions poden tenir un historial d'hiperlèxia (lectura mecànica precoç mancada de comprensió) o ser considerats hiperverbals, ja que quantitativament la seva producció lingüística pot ser molt abundant

proporcionada.

- Dificultats en els canvis de rols conversacionals.
- Dificultats per adaptar-se a necessitats comunicatives dels seus interlocutors.
- Llenguatge pedant, gramaticalment molt superior al dels seus iguals.
- Dificultats en la comprensió i ús del llenguatge figuratiu.
- Dificultats en la comunicació referencial

ESTRATÈGIES

- L'ús de suports visuals i gestuals facilita la comprensió oral dels missatges, les explicacions, etc.
- Per saber si comprenen el que hem explicat, podem fer algunes preguntes sobre el tema. Si a classe hem explicat alguna tasca podem preguntar: què has de fer? Què necessites per fer-ho?
- Ser el més concret possible en el llenguatge que utilitzem, en comptes de dir *Has tornat a oblidar el llibre*, podem dir: *Has de*

revisar l'agenda tots els dies, així recordaràs quins materials has de dur cada dia, i exemplificar-ho de manera visual.

- Els adults hem d'utilitzar un llenguatge clar i directe, evitant dobles sentits, metàfores, ironies, que no s'hagen ensenyat prèviament. Per exemple: *Tota pedra fa paret* significa que cal fer xicotetes feines per aconseguir un objectiu més gran.
- Ensenyar específicament el significat dels dobles sentits, les bromes, acudits, les ironies, etc., *a grapats, fer denteta, tindre barra, fer cara de omes agres, ser un sol...* prioritzant les que s'utilitzen d'acord a l'edat i amb utilització de suports visuals, targetes, etc.
- Fomentar la imitació d'un ús correcte del llenguatge. Hem de ser models lingüístics i fer correccions com repetir el missatge erroni de l'alumne però de forma correcta.
- Les històries socials: són narracions breus en forma de guió i acompanyades de suport visual que expliquen informació procedent del context i normes de conducta d'una situació social concreta. Inclouen informació important sobre els motius d'un fet, quines persones s'hi troben i com ha d'actuar exactament el seu protagonista.
- Guions socials: Representen temes, converses i estratègies per a iniciar, desenvolupar o finalitzar una conversa i especifiquen comportaments apropiats. Serveixen per a estructurar en xicotets passos el com, el quan i amb qui són adequats determinats comportaments.
- Guions socials en forma de còmic, en el que la persona amb TEA es senta identificada amb els personatges, amb la situació social concreta, i amb les possibles solucions. <https://www.autismoburgos.es/download/comic-tea/>
- Modelat i Tècniques de Role Playing sobre situacions socials.
- Combinar el treball d'habilitats socials tant amb la persona amb TEA individualment, com amb al grup d'iguals, perquè l'alumnat neurotípic aprenga estratègies concretes per relacionar-se amb alumnat amb TEA.
- Treballar quins són els interessos que podem compartir amb els altres i com comunicar-nos al voltant d'aquests interessos amb

materials com els de Joel Sahul <https://autismteachingstrategies.com/the-green-zone/>

- Treballar les habilitats conversacionals amb materials com els elaborats per Alba Talavera: <https://www.aulapt.org/2020/05/16/como-trabajar-las-habilidades-conversacionales/>

BIBLIOGRAFIA

- EL SÍNDROME DE ASPERGER Intervenciones psicoeducativas Autores: M.ª Carmen Cobo González, Eva Morán Velasco. Edita: Asociación Asperger y TGDs de Aragón
- SINDROME DE ASPERGER. Guía práctica para la intervención en el ámbito escolar. Asociación Sevillana de Síndrome de Asperger
- Un acercamiento al SÍNDROME DE ASPERGER: una guía teórica y práctica. Equipo DELETREA. Sandra Freire Prudencio, María Llorente Comí, Ana González Navarro, Juan Martos Pérez, Candelas Martínez Díaz-Jorge, Raquel Ayuda Pascual, JOSEP ARTIGAS PALLARÉS. (Neuropediatra y Psicólogo. Hospital de Sabadell) Elaborado por la Asociación Asperger España con el patrocinio del IMSERSO y de la Comunidad Europea
- Som Docents. (2021). Resposta educativa a l'alumnat amb TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA (TEA) (Vols. 1, 2 i 3.). Som Docents.
- Autismo Burgos. (2017). COMIC-TEA Materiales para la enseñanza de habilidades sociales en personas con Autismo a través de tiras cómicas e imágenes. Autismo Burgos.
- Proyecto Orienta-TEA. Autismo Burgos. (2017). Materiales para la intervención educativa en contextos naturales con alumnos con Trastornos del Espectro del Autismo. Autismo Burgos.

